

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

COMBAT HORTING AND ACTIVITIES OF UKRAINIAN LAW ENFORCEMENT AUTHORITIES

ІРПІНЬ – 2021

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

***МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ***
**БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ**

**04–05 січня 2021 року
м. Ірпінь**

*Рекомендовано до друку Науково-методичною колегією
Національної федерації бойового хортингу України
(протокол від 09.01.2021 № 8).*

Науковий керівник конференції

Пашко П. В. – ректор Університету державної фіскальної служби України, доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Організаційний комітет конференції

Голова оргкомітету:

Чмелюк В. В. – кандидат юридичних наук, проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, полковник податкової міліції, учасник бойових дій.

Голова науково-методичної ради оргкомітету:

Єрмоєнко Е. А. – професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ ЗС України, учасник бойових дій.

Заступники голови оргкомітету:

Грищук В. Л. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, підполковник податкової міліції, учасник бойових дій;

Бухтіяров О. А. – кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій.

Члени оргкомітету:

Параниця С. П. – кандидат юридичних наук, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій;

Антоненко С. А. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Бадьора С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Гарбовський Л. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України.

Є80 Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – 1738 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції, дослідження з педагогіки, психології, філософії, історії, теорії і методики викладання бойового хортингу, проведені відповідно до угоди про співпрацю між Національною федерацією бойового хортингу України та Університетом державної фіскальної служби України. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

Шевчук І. В., Єрмоєнко Е. А., Вознюк М. Г.	
Громадянське та військово-патріотичне виховання молоді в бойовому хортингу	298
Єрмоєнко В. Е., Кіблицький Р. В., Єрмоєнко Е. А.	
Гігієнічні основи здорового способу життя спортсмена бойового хортингу	321
П'ятіков С. В., Єрмоєнко Е. А., Вехтєв В. В.	
Формування патріотичної свідомості у вихованців бойового хортингу	341
Єрмоєнко Е. А.	
Фізичний стан учнів бойового хортингу як основа програмування занять	361
Ковальчук О. В., Єрмоєнко Е. А., Вехтєв В. В.	
Реалізація функцій військово-патріотичного виховання школярів, які займаються бойовим хортингом	378
Єрмоєнко Е. А.	
Організація навчання здоровому способу життя школярів засобами бойового хортингу	396
Шило О. М., Єрмоєнко Е. А.	
Особливості проведення занять з бойового хортингу військово-патріотичної спрямованості	414
Гречаний О. М., Єрмоєнко Е. А., Мазур А. А.	
Методика вивчення захватної техніки бойового хортингу	430
Єрмоєнко Е. А.	
Техніка самостраховки при падіннях на тренуванні з бойового хортингу	448
Змієвський В. В., Єрмоєнко Е. А., Самоха І. М.	
Формування готовності учнів бойового хортингу до гідного служіння Батьківщині	465
Єрмоєнко Е. А., Самоха Д. М.	
Характеристика захватних дій руками в сутичці бойового хортингу	483
Дорошенко М. М., Єрмоєнко Е. А., Кузора І. В.	
Єдність школи та сім'ї у військово-патріотичному вихованні спортсменів бойового хортингу шкільного віку	503
Шукалюк Ю. С., Єрмоєнко Е. А., П'ятіков С. В.	
Духовні чинники як важливі компоненти здоров'я і благополуччя спортсменів бойового хортингу	518
Єрмоєнко В. Е., Єрмоєнко Е. А.	
Медичний контроль за функціональними проявами здоров'я спортсменів бойового хортингу у різних сферах життєдіяльності	535
Єрмоєнко Е. А.	
Бойовий хортинг для учнів з ослабленим здоров'ям та осіб з інвалідністю	549
Літеров М. В., Єрмоєнко Е. А., Бабурнич С. А.	
Бойовий хортинг як засіб військово-патріотичного виховання та формування почуття патріотизму школярів	568
Єрмоєнко Е. А.	
Фізіологічний аналіз захватних дій спортсмена бойового хортингу	584
Шило О. М., Єрмоєнко Е. А., Кузора І. В.	
Дослідження військово-патріотичної вихованості учнів бойового хортингу	602

РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЙ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ БОЙОВИМ ХОРТИНГОМ

КОВАЛЬЧУК Олег Васильович

голова Громадської організації «Центр оперативної тактичної підготовки «Цитадель» в м. Кропивницькому, член ради Кіровоградської обласної федерації бойового хортингу, віце-президент Національної федерації військово-прикладного хортингу України, суддя національної категорії, майстер спорту України з хортингу;

СРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович

професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ Збройних Сил України, учасник бойових дій;

ВСХТЄВ Валерій Валерійович

президент Кіровоградської обласної федерації бойового хортингу, віце-президент Національної федерації бойового хортингу України, радник голови Кіровоградської обласної державної адміністрації з військово-патріотичного виховання молоді, голова Об'єднання ветеранів АТО та військовослужбовців 3-го окремого полку спеціального призначення «Редут», суддя міжнародної категорії, майстер спорту України з хортингу, учасник бойових дій.

Анотація. У даній науковій статті проаналізовано чинники реалізації функцій військово-патріотичного виховання школярів, які займаються бойовим хортингом, потенціал бойового хортингу щодо забезпечення військово-прикладної підготовленості школярів, методи та форми викладання бойового хортингу в новій українській школі, методику підготовки спортсменів із застосуванням засобів сучасного національного виду спорту бойового хортингу та підходи до визначення сутності, змісту і завдань спортивної діяльності в програмі військово-патріотичного виховання учнів спортивної секції з бойового хортингу закладів освіти. Зазначено, що реалізація функцій військово-патріотичного виховання школярів пов'язана з характерним для всіх періодів історії суспільства соціальним замовленням суспільства, орієнтованим на ідеальний тип особистості. Вона дозволяє педагогам осмислити соціальне замовлення на основі цінностей та ідеальних ціннісних орієнтацій, що обумовлюють відповідну мету виховання. Таким чином, соціальне замовлення реалізує орієнтовану функцію військово-патріотичного виховання, пояснюючи мету військово-патріотичного виховання і ціннісні характеристики патріота як ідеалу виховання. Ця функція – орієнтир, що дозволяє виявити найкращі варіанти поведінки, відповідного ідеалу. Мотиваційно-мобілізує функція включає вміння збуджувати інтерес, увагу, спонукати до активності, переводити знання в практичні дії, оцінювати діяльність, вчинки, закріплювати знання і вміння дітей відповідно до віку та інших особливостей і пов'язана з механізмом саморозвитку особистості учня і вчителя в освітньому процесі. Ця функція полягає в створенні соціально-психологічних і педагогічних умов, що спонукають об'єктів військово-патріотичного виховання до накопичення знань про історію країни, її культури і релігії, формування досвіду ціннісних відносин і патріотично-орієнтованої діяльності. Мотиваційно-мобілізує функція проявляється і в сприянні зростанню професійної компетентності педагогів, прагненні до творчого використання наявних в їх арсеналі традиційних та створення інноваційних засобів, форм і методів військово-патріотичного виховання.

Ключові слова: функції військово-патріотичного виховання, бойовий хортинг, фізична підготовка, Збройні Сили України, військово-прикладні здібності, захист України.

Актуальність наукового дослідження. В Україні на сьогодні нескінченні спроби дослідників визначати нові принципи виховання зазнають критики. Практика визначення принципів визначених з громадської виховної практики кваліфікується як суб'єктивно-довільний акт, що рідко має будь-який зв'язок з принципами виховання.

Не дивлячись на критичні зауваження такі спроби, виявити принципи окремих напрямів виховної роботи з нашої точки зору є обумовленими суспільними змінами в умовах нинішнього стану проблем з військово-патріотичного виховання [1–11; 19–32]. Ознайомлення з зазначеними принципами буде корисним, як для студентів – майбутніх вчителів, так і для педагогів практиків, які сьогодні працюють з дітьми. З одного боку воно розширює уявлення суб'єктів діяльності про різноманітність, неоднозначність і проблематичність вибору принципів військово-патріотичного виховання, а з іншого – змушує задуматися про вибір конкретних принципів як регуляторів системи військово-патріотичного виховання в діяльності певного педагога, освітнього закладу – налаштовує на творчий підхід до цього виду професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. У результаті осмислення загальних принципів виховання і принципів військово-патріотичного виховання, запропонованих різними дослідниками, нами були виділені такі основоположні принципи:

принцип координації взаємодії школи, сім'ї та громадськості у реалізації завдань військово-патріотичного виховання;

принцип зв'язку військово-патріотичного виховання з іншими видами навчання і виховання;

принцип врахування індивідуальних, вікових, національних та конфесійних відмінностей в військово-патріотичному вихованні школярів;

принцип наступності духовного досвіду поколінь;

принцип історичної і соціальної пам'яті;

принцип опори на культурні, історичні, бойові і трудові традиції народів;

принцип соціокультурної і національної ідентифікації;

принцип імплікації традицій та інновацій в військово-патріотичному вихованні;

принцип суб'єктності.

У результаті порівняльного аналізу загальних принципів виховання (представлених класифікацією Національної федерації бойового хортингу України), і приватних принципів військово-патріотичного виховання, запропонованих різними дослідниками, ми встановили, що між ними існують нерозривні стійкі зв'язки в співвідношенні філософських категорій “приватне” і “загальне”.

Реалізація специфічних принципів військово-патріотичного виховання передбачає обов'язкове врахування відповідних принципів виховання більш загального порядку. Так, наприклад, принципи наступності духовного досвіду поколінь, соціокультурної і національної ідентифікації, соборності відображають в конкретні вимоги суті принципу зв'язку виховання з життям, соціокультурним середовищем, зв'язку школи з життям [12].

Як впливає з аналізу загальні принципи виховання висувають вимоги до того, яким має бути військово-патріотичне виховання і як його потрібно організувати?

Специфічні принципи військово-патріотичного виховання відображають вимоги до формування змісту компонентів військово-патріотичного виховання – когнітивного, емоційно-ціннісного, діяльнісного і конкретних форм і методів його реалізації.

Облік двох категорій принципів в педагогічному процесі, з нашої точки зору, дозволить зробити роботу суб'єктів військово-патріотичного виховання більш ефективною, що стане, можливо, одним з педагогічних умов ефективності. Якщо вимоги принципу і умови реалізації принципу враховані в процесі військово-патріотичного виховання, результативність виховання зростає, якщо не враховані – знижується.

Проведений нами у другому розділі аналіз проблеми патріотизму і військово-патріотичного виховання та виявлення принципів як невід'ємної вимоги до організації військово-

патріотичного виховання школярів, дозволили визначити сутнісні характеристики, структуру і функції військово-патріотичного виховання школярів.

Як було вже зазначено, в педагогічній теорії і практиці поняття: військово-патріотичне виховання як “процес”, військово-патріотичне виховання як “система”, військово-патріотичне виховання як “діяльність” часто не розділяються.

У своєму дослідженні фахівці навчально-наукової колегії Національної федерації бойового хортингу України відзначають, що повсякденне вживання цих понять без належного наукового змісту породжує підміну понять, а тому необхідне наукове їх визначення.

На першому рівні методології педагогічної науки існують певні зв'язки і відносини між термінами “процес”, “система”, “структура”, “діяльність”.

Процес (від латинського *processus* – просування) у Короткому словнику іноземних слів, Українському енциклопедичному словнику і ряді інших довідково-енциклопедичних видань розглядається як послідовна зміна явищ, як єдність якісно-кількісних станів в їх розвитку; як сукупність послідовних дій для досягнення результату.

Структуру якісно-кількісних змін явища описати практично неможливо без аналізу структури самого мінливого явища, тобто, виявити структуру процесу військово-патріотичного виховання не можна, не розглянувши військово-патріотичне виховання як цілісне і складне явище, як систему [13–18]. Такий розгляд військово-патріотичного виховання дає можливість виявити структуру і процес військово-патріотичного виховання (динаміку зміни її основних елементів).

Спираючись на системний підхід (в основі якого лежить дослідження об'єкта як системи) розглянемо такі характеристики патріотичного виховання як: цілісність, зв'язок, структура і організація, рівні системи і їх ієрархія, управління, мета і доцільна поведінка системи, самоорганізація системи, її функціонування і розвиток.

Під час методологічного аналізу виховання взагалі слід розрізняти дві методологічні позиції. Перша означає декларацією наміру прийняти виховання за щось ціле, виділити в ньому складові його елементи з послідовним аналізом всіх цих елементів в декількох типових варіантах їх взаємодії (дослідження одномоментного статичного стану виховання як об'єкта пізнання). Друга – визнання системності за якісну характеристику виховання з описом її якісних системних характеристик: його цілісності, структурності, взаємозалежності системи і середовища, ієрархічності, множинності опису кожної системи тощо.

Під час характеристики військово-патріотичного виховання як системи, ми спираємося на обидві вищезгадані світоглядні позиції. Згідно з першою позицією, ми визначаємо структуру системи військово-патріотичного виховання школярів.

Ми виділяємо такі сутнісні характеристики системи військово-патріотичного виховання школярів: багатофакторність, тривалість, перспективність, комплексність, ступінчастість, переважання організаторських форм педагогічної діяльності.

Коротко охарактеризуємо їх.

Багатофакторність системи – перша сутнісна характеристика військово-патріотичного виховання школярів [33–48]. Багатофакторність цього феномена визначається наявністю численних факторів внутрішнього і зовнішнього середовища: сім'я, школа, формальні і неформальні контакти школяра з іншими людьми, його звернення до літератури, мистецтва, засобів масової інформації, які різноспрямовано, цілеспрямовано і стихійно впливають на процес військово-патріотичного виховання школярів.

Систематичність і тривалість – друга сутнісна характеристика військово-патріотичного виховання школярів, що передбачає здійснення виховних впливів в певному порядку і системі: цілепокладання і планування процесу військово-патріотичного виховання школярів, його основних стадій і етапів його реалізації;

відбір змісту процесу військово-патріотичного виховання школярів: форм, методів, засобів; організація процесу військово-патріотичного виховання школярів;

контроль за процесом військово-патріотичного виховання школярів;

визначення основних напрямів корекції процесу військово-патріотичного виховання школярів;

прийняття управлінських рішень;

прогнозування подальшого процесу військово-патріотичного виховання школярів і динаміки військово-патріотичної вихованості школярів.

Тривалість як сутнісна характеристика військово-патріотичного виховання школярів реалізується як доцільна, планова, комплексна реалізація процесу військово-патріотичного виховання школярів, з урахуванням вікових, індивідуальних, національних і конфесійних особливостей школярів в умовах безперервної зміни особистості школяра і освітнього середовища, корекції і прогнозування ходу процесу військово-патріотичного виховання школярів і динаміки військово-патріотичної вихованості школярів.

Перспективність – третя сутнісна характеристика військово-патріотичного виховання школярів – визначає можливу успішність розвитку процесу військово-патріотичного виховання та основні фактори (внутрішні та зовнішні) і умови успішності цього процесу.

Ця характеристика відображає необхідність і можливість ставити віддалені і близькі цілі, планувати процес військово-патріотичного виховання школярів і прогнозувати його результати.

Комплексність – четверта сутнісна характеристика військово-патріотичного виховання школярів – дозволяє побачити педагогічний процес як єдине ціле, що об'єднує в собі окремі напрями реалізації його виховних функцій.

Ця характеристика відображає взаємопов'язаність і повноту різних типів, напрямів, форм, методів, засобів військово-патріотичного виховання школярів.

Ступінчастість – п'ята сутнісна характеристика військово-патріотичного виховання школярів характеризує послідовність військово-патріотичного виховання школярів як процесу переходу від елементарних уявлень про патріотизм – до вищого ціннісно-сміслового прояву патріотизму: служінню Батьківщині [49–62]. У зв'язку з цим відбувається послідовна побудова процесу військово-патріотичного виховання від знань про патріотизм і створення мотивації патріотично-орієнтованої поведінки до формування досвіду власне військово-патріотичної діяльності.

З нашої точки зору, наведені характеристики є сутнісними і можуть бути застосовні до процесу військово-патріотичного виховання як необхідні, але не достатні.

Врахування вимог загальних принципів виховання і специфічних принципів військово-патріотичного виховання школярів спонукає нас доповнити перелік сутнісних характеристик, такою як цілісність.

Цілісність – шоста сутнісна характеристика військово-патріотичного виховання школярів – означає завершеність, тотальність, цілісність і власна закономірність речі.

Спираючись на визначення філософського словника, ми розглядаємо цілісність системи військово-патріотичного виховання школярів як найважливішу сутнісну характеристику, що забезпечує цілісність і завершеність процесу військово-патріотичного виховання школярів в єдності всіх його стадій і етапів.

Цілісність процесу військово-патріотичного виховання школярів визначається, перш за все єдиною метою військово-патріотичного виховання школярів і єдністю всіх цілеспрямованих виховних впливів. Діалектика відносин всередині цілісного процесу військово-патріотичного виховання школярів полягає:

по-перше, в єдності і самостійності процесів (стадій, етапів, ситуацій), що його утворюють;

по-друге, в цілісності і підпорядкованості компонентів, що входять до нього;

по-третє, в наявності загального і збереженні специфічного.

Активність – сьома сутнісна характеристика військово-патріотичного виховання школярів характеризує діяльність педагогів як цілеспрямовану, мотивовану, усвідомлену, емоційно-забарвлену ініціативну і ситуативну при високому рівні володіння педагогом способами і прийомами дій.

Така активність означає і активний двосторонній характер взаємодії педагога і школярів як умови його ефективності. Активно включаючись в різні види діяльності суб'єктів школяр сам поступово стає активним учасником і суб'єктом цього процесу.

Особистість і виникає тоді, коли індивід починає самостійно, як суб'єкт, здійснювати зовнішню діяльність за нормами і стандартами, заданим йому ззовні – тією культурою, в лоні якої він прокидається до людського життя, до людської діяльності [63–78]. Поки ж людська діяльність звернена на нього, а він залишається її об'єктом, індивідуальність, яку він вже, зрозуміло, має, не є ще людською індивідуальністю.

Таким чином, сутнісними характеристиками системи процесу військово-патріотичного виховання школярів є: цілісність; систематичність; тривалість; перспективність; комплексність; ступінчастість; активність; поліфункціональний характер.

Спираючись на результати змістовного і структурного аналізу поняття “патріотичне виховання”, його призначення, цілі і завдання, відзначимо, що “патріотичне виховання школярів” має поліфункціональний характер, який проявляється в його багатоаспектності, яка забезпечується єдністю реалізації його функцій. Проектуючи систему функцій військово-патріотичного виховання школярів, ми спиралися на різні уявлення вчених про компоненти структури діяльності вчителя і її функції. У процесі моделювання функцій військово-патріотичного виховання нами були модифіковано функціональні компоненти професійно-педагогічної діяльності стосовно завдань військово-патріотичного виховання школярів.

Таким чином, ми виділили такий перелік функцій, який вважаємо необхідним і достатнім:

- 1) *орієнтована функція;*
- 2) *мотиваційно-мобілізаційна функція;*
- 3) *інформаційно-гностична функція;*
- 4) *організаційна функція;*
- 5) *перетворювальна функція;*
- 6) *координуюча функція;*
- 7) *контролююча функція;*
- 8) *прогностична функція;*
- 9) *корекційна функція.*

Реалізація функцій військово-патріотичного виховання школярів пов'язана з характерним для всіх періодів історії суспільства соціальним замовленням суспільства, орієнтованим на ідеальний тип особистості. Вона дозволяє педагогам осмислити соціальне замовлення на основі цінностей та ідеальних ціннісних орієнтацій, що обумовлюють відповідну мету виховання. Таким чином, соціальне замовлення реалізує орієнтовану функцію військово-патріотичного виховання, пояснюючи мету військово-патріотичного виховання і ціннісні характеристики патріота як ідеалу виховання. Ця функція – орієнтир, що дозволяє виявити найкращі варіанти поведінки, відповідного ідеалу.

Мотиваційно-мобілізуюча функція включає вміння збуджувати інтерес, увагу, спонукати до активності, переводити знання в практичні дії, оцінювати діяльність, вчинки, закріплювати знання і вміння дітей відповідно до віку та інших особливостей і пов'язана з механізмом саморозвитку особистості учня і вчителя в освітньому процесі [79–88]. Ця функція полягає в створенні соціально-психологічних і педагогічних умов, що спонукають об'єктів військово-патріотичного виховання до накопичення знань про історію країни, її культури і релігії, формування досвіду ціннісних відносин і патріотично-орієнтованої діяльності. Мотиваційно-мобілізуюча функція проявляється і в сприянні зростанню професійної компетентності педагогів, прагненні до творчого використання наявних в їх арсеналі традиційних та створення інноваційних засобів, форм і методів військово-патріотичного виховання.

Досвід нашого дослідження показує, що низька мотивація вчителя до патріотично-орієнтованої діяльності не сприяє розвитку мотивації школярів, і навпаки високий рівень мотивації педагогів позитивно впливає на мотивацію патріотично-орієнтованої діяльності школярів.

Реалізація інформаційно-гностичної функції військово-патріотичного виховання школярів включає вміння педагога користуватися мовною виразністю, точно, коротко, логічно викладати матеріал і домагатися розуміння сутності явищ; користуватися різними методами викладу, активізувати дітей в процесі засвоєння матеріалу військово-патріотичного змісту, а також дозволяє використовувати різноманітну інформацію (про персоналії, досягнення науки і техніки країни, бойові і трудові подвиги предків), що найбільш яскраво розкриває роль і місце української цивілізації в історії світових цивілізацій, її традиції, цінності, культурні особливості народу для формування досвіду пізнавальної діяльності, емоційно-ціннісних відносин, і дієво-практичного досвіду як складових військово-патріотичної вихованості; дозволяє накопичувати необхідні знання, вивчати досвід колег, пізнавати, освоювати нові засоби виховного впливу.

Організаційна функція військово-патріотичного виховання школярів передбачає створення умов для включення всіх суб'єктів і об'єктів діяльності, в процес досягнення поставлених цілей патріотичного виховання школярів. При цьому провідну роль грають оптимально підібрані методи, технології, прийоми і засоби, що сприяють розвитку особистості, як школяра, так і педагога.

Перетворювальна функція військово-патріотичного виховання школярів вимагає від педагога прояву творчого підходу до організації освітнього процесу, включення об'єктів військово-патріотичного виховання в спрямовану і ціннісно-орієнтовану військово-патріотичну діяльність, а також взаємодії суб'єктів і об'єктів військово-патріотичного виховання в соціально-перетворювальній діяльності на благо своєї країни.

Координуюча функція спрямована на об'єднання і узгодження змісту і спрямованості педагогічних впливів на об'єкт військово-патріотичного виховання школярів, здійснюваних в системі громадського і сімейного виховання [89–94]. Вона передбачає вміння суб'єктів військово-патріотичного виховання школярів встановлювати контакти з батьками та колегами, соціальними партнерами, брати участь в педагогічному освіті батьків, розкривати їм призначення, зміст, методи військово-патріотичного виховання школярів, спонукати батьків до активної участі у спільній патріотично-орієнтованій діяльності.

Контролююча функція військово-патріотичного виховання школярів пов'язана з відстеженням реалізації соціального замовлення на формування особистості патріота своєї Батьківщини на уроках, у позаурочній діяльності, у позакласній роботі та розподілом відповідальності між усіма суб'єктами військово-патріотичного виховання школярів. В умовах реалізації нових стандартів загальної освіти визначені вимоги до особистісних результатів освіти, які не підлягають персоніфікованій оцінці зовнішніх по відношенню до школи установ, але є предметом контролю адміністрації, вчителів-предметників, класних керівників, зіставляються з результатами військово-патріотичного виховання з урахуванням цілей, поставлених державою і освітньою установою.

Прогностична функція військово-патріотичного виховання школярів дуже важлива в умовах реалізації програми військово-патріотичного виховання школярів засобами бойового хортингу і нових стандартів загальної середньої освіти, оскільки служить цілям передбачення “зони найближчого розвитку” школярів і виховної системи освітньої установи.

Учитель-предметник, класний керівник, як основні суб'єкти військово-патріотичного виховання школярів, постійно екстраполюють отримані під час контролю дані про поведінку учнів в різних природних і спеціально створених виховних ситуаціях ціннісного і морального вибору в майбутньому, тобто займаються прогнозуванням. На основі цих спостережень і спеціальних методик стає можливим здійснити прогноз стану і динаміки розвитку військово-патріотичної вихованості школярів.

Корекційна функція військово-патріотичного виховання школярів дозволяє змінювати негативні моменти цілісного педагогічного процесу, впливати на динаміку зростання рівня військово-патріотичної вихованості школярів і підвищення якісних характеристик військово-патріотичного виховання: змісту, педагогічних умов, компетентності вчителя, характеру і стилю взаємодії суб'єктів і об'єктів військово-патріотичного виховання школярів.

На закінчення відзначимо, що обов'язковою умовою ефективності процесу військово-патріотичного виховання школярів в освітньому закладі є реалізація всіх функцій військово-патріотичного виховання в сукупності.

Викладені положення свідчать про те, що в основу моделювання поліфункціональної структури виховного процесу в системі освіти може бути покладено морфологічний, системно-структурний та структурно-функціональний аналіз.

Це дозволяє розглянути військово-патріотичне виховання як системно організовану структурно цілісну діяльність, в якій кожен елемент має певне функціональне значення.

Виходячи з того, що виховання є конкретно-історичним і соціальним явищем, воно визначається соціальним замовленням суспільства і формується з урахуванням вимоги суспільства до молодого покоління [95–99]. Це замовлення знаходить своє відображення в нормативно-правових документах держави, програмах і планах роботи різних органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Такими документами в сфері військово-патріотичного виховання, де сформульовані вимоги держави і суспільства до ідеалу патріота і громадянина є: Конституція України; Закон України "Про освіту" тощо.

У змісті зазначених документів визначені призначення, цілі й основоположні цінності військово-патріотичного виховання школярів в сучасний період розвитку суспільства.

Ціннісні орієнтації являють собою елементи внутрішньої структури особистості, сформовані і закріплені життєвим досвідом індивіда в ході процесів соціалізації та соціальної адаптації, відмежовує значуще (істотне для конкретної людини) від незначного (несуттєвого) через (не) прийняття особистістю певних цінностей, усвідомлюваних як рамки (горизонту) граничних смислів і цілей життя, а також визначають прийнятні засоби їх реалізації.

На думку психологів, ціннісні орієнтації – важливий компонент світогляду особистості або групових цінностей, що виражає переваги і прагнення особистості або групи щодо тих чи інших узагальнених людських цінностей. Найбільш чітко вони есплікуються в ситуаціях, що вимагають відповідальних рішень, що тягнуть за собою значні наслідки і зумовлюють подальше життя індивіда. Вони забезпечують цілісність і стійкість особистості.

У соціології ціннісні орієнтації нерідко трактуються як соціальні цінності, які "вкладаються" в особистість в процесі соціалізації і є головним фактором, що регулює її мотивацію і поведінку.

Саме формування ціннісних орієнтацій нерідко розглядається як основна мета і сутність виховання.

Зміст представлених визначень максимально визначає роль цінностей в військово-патріотичному вихованні школярів.

Теорія і методика бойового хортингу виділяється три групи цінностей: буттєві цінності (Життя, Буття, Творення); моральні як відношення до вищої реальності (Добро, Істина, Свобода, Віра, Краса); моральні як відносини між людьми (Гідність, Честь, Обов'язок, Відповідальність, Толерантність). На думку вченого, вони визначають і стратегії виховання в залежності від відносин до цих цінностей:

стратегії збереження (коли мова йде про збереження актуально існуючих цінностей);

стратегії змін (коли мова йде про цінності, що змінюються);

стратегії запобігання (коли якісь цінності не приймаються суспільством або суперечать менталітету народу);

стратегію розвитку виховання.

Кожна з зазначених стратегій, на наш погляд, відображає специфіку військово-патріотичного виховання школярів сьогодні.

Виявлена на основі методологічних підходів структура системи військово-патріотичного виховання являє собою сукупність таких складових його елементів:

суб'єкти і об'єкти військово-патріотичного виховання школярів;

мета;

патріотично-орієнтована діяльність (навчально-пізнавальна, трудова, художня, спортивна, ціннісно-орієнтовна, громадська);
система відносин;
управління;
зовнішнє і внутрішнє середовище (виховний простір);
комплекс критеріїв і показників.

В історії філософії поняття “суб’єкт” і “об’єкт” завжди були в центрі уваги дослідників. На сучасному етапі філософи визначають поняття “суб’єкта” як носія субстанціальних властивостей і характеристик, що визначають якісні особливості об’єкта. Відповідно об’єкт – це те, що знаходиться в залежності від суб’єкта і позбавлене самостійної суті. При цьому суб’єкт виступає в якості носія свідомості, пізнавальних здібностей і творчої діяльності.

В іншій філософському трактуванні суб’єкт – це “джерело предметно-практичної та пізнавальної активності, спрямованої на об’єкт”. Саме суб’єкт виробляє і реалізує всі основні компоненти діяльності:

постановку мети, вибір і визначення об’єкта, формування плану або програми самої діяльності, фіксацію її етапів, контроль проміжних результатів, перехід від одного етапу до другого.

Обидва визначення розкривають сутнісні характеристики цих понять і дають можливість визначити їх зв’язок і взаємовідношення, що є важливим для розгляду питання про суб’єктів та об’єктів військово-патріотичного виховання школярів.

У теорії виховання розрізняють загальних суб’єктів виховання, особливих інститутів соціуму і спеціалізованих суб’єктів виховання.

Загальним суб’єктом виховання є інститути соціуму, в яких функції навчання і виховання не присутні, але діяльність яких серйозно позначається на формуванні переконань і ставлення людей, їх поведінки. До них відносяться, перш за все, адміністративні установи.

До особливих інститутів соціуму, що виступають в якості суб’єкта виховання, відносяться ті з них, яким притаманні функції навчання і виховання, але діяльність, яких не вичерпується тільки ними. До таких суб’єктів виховання відносяться установи культури і спорту, засоби масової інформації і комунікації, громадські об’єднання, релігійні організації тощо.

До спеціалізованих суб’єктів виховання як інститутів соціуму відносяться ті установи та організації, діяльність яких вичерпується функціями навчання і виховання, освіти в цілому (школа й інші типи освітніх установ та закладів).

До особливих інститутів соціуму, що виступають в якості суб’єкта виховання, відносяться ті, діяльність яких не вичерпується функціями навчання і виховання (установи додаткової освіти та інші типи освітніх установ та закладів).

У програмі військово-патріотичного виховання школярів засобами бойового хортингу основним інститутом який забезпечує організацію та функціонування всієї системи військово-патріотичного виховання, названо Національну федерацію бойового хортингу України. Далі конкретизовано перелік інших суб’єктів діяльності: наукових і освітніх установ, ветеранських, молодіжних, інших громадських і релігійних організацій, творчих спілок за рішенням широкого комплексу проблем військово-патріотичного виховання на основі програмних методів та єдиної державної політики у відповідності до законодавства України.

Головний акцент у вихованні патріотизму робиться на роботу в освітніх установах як інтегруючих центрах спільної виховної діяльності школи, сім’ї та громадських організацій. Тому інституту Школа (Освіта), освітній установі (організації) і шкільному педагогу як суб’єктам військово-патріотичного виховання відводиться особлива роль.

Ми розглядаємо в якості суб’єктів військово-патріотичного виховання спеціалізованих суб’єктів виховання та в першу чергу шкільних педагогів – як представників професійної педагогічної спільноти, що здійснюють виховну діяльність у позакласній роботі, на уроці і в позаурочній діяльності. Слід зауважити, що колективним суб’єктом військово-патріотичного виховання школярів на рівні освітньої установи є весь педагогічний колектив в цілому.

Безпосередніми суб'єктами військово-патріотичного виховання школярів щодня і щогодини взаємодіючими з дітьми є: вчитель-предметник, класний керівник, соціальний педагог, адміністрація школи, і (в основному за межами школи) батьки.

В рамках нашого дослідження провідна роль в реалізації військово-патріотичного виховання школярів належить вчителю-предметнику і класному керівнику, оскільки саме вони здійснюють цілепокладання, планування, організацію патріотично-орієнтованої діяльності школярів на рівні колективу, групи, особистості по засвоєнню військово-патріотичних знань, ціннісних уявлень, формування переконань школярів, мотивації їх служіння Батьківщині. Це відбувається як на уроці, так і у позаурочній та позакласній роботі, тобто в цілісному освітньому процесі. Саме названі суб'єкти щодня аналізують, контролюють і корегують свою діяльність з урахуванням спостережувальних в поведінці дітей, відносин до історії, традицій, пам'ятників, героїчного минулого, теперішнього своєї країни.

Адміністрація школи в особі директора та заступників з навчально-виховної роботи грає величезну роль у військово-патріотичному вихованні школярів в силу того, що направляє, мобілізує, координує, контролює, аналізує діяльність всіх суб'єктів і об'єктів освітнього процесу з метою створення сприятливих умов для внутрішнього середовища освітньої установи і встановлення оптимальних зв'язків із зовнішнім середовищем для реалізації завдань військово-патріотичного виховання школярів.

Таким чином, характеристика суб'єктів військово-патріотичного виховання школярів відображає специфічні особливості функцій названих суб'єктів у реалізації цілей патріотичного виховання школярів.

Об'єктом військово-патріотичного виховання є школяр, який розуміється нами як “учень школи”, “вихованець”, індивід, що розвивається як особистість в умовах соціального інституту Школа (Освіта) і відкритий його виховним впливам. Шкільний вік визначається психологами як період життя з 6–7 до 17–18 років. Умовно виділяють молодший шкільний вік (1–4 класи), середній шкільний вік (5–9 класи) і старший шкільний вік (10–11 класи).

Об'єктами виховання в освітньому закладі є: кожен окремих школяр, класний колектив, група (члени гуртка), що визначає переважання індивідуальних і групових форм роботи педагогів з дітьми.

У контексті характеристики об'єктів військово-патріотичного виховання, цікава думка засновника хортингу Е. А. Єрмоєнка, який в ході аналізу Концепції військово-патріотичного виховання підняв проблему вікових обмежень об'єктів виховання. Такими в Концепції представлені всі соціальні шари і вікові групи громадян України: творча інтелігенція, представники засобів масової інформації, законодавчої, виконавчої, судової влади, трудові колективи підприємств, підприємці. Дослідник відзначає, що вперше в теорії виховання об'єктна сфера військово-патріотичного виховання вийшла так далеко за межі виховання дітей і молоді, не розділяючи правомірності такої постановки питання. Аргументуючи свою позицію, він нагадує, що логіка виховного процесу як цілеспрямованого впливу на свідомість, почуття, відносини і діяльність людини диктує деякі формальні обмеження цього впливу.

Безумовною він вважає необхідність такого впливу на етапі формування особистості. У цей час дитина (а відповідно до Конвенції ООН про права людини, затвердженої Генеральною асамблеєю ООН 20 листопада 1989 року, “дитиною є кожна людська істота до досягнення 18-річного віку, якщо за законом, застосовуваним до такої особи, вона не досягає повноліття раніше”) тільки освоює механізми самовиховання і саморозвитку.

Але доцільно, вважає дослідник, вікову межу вихованців обмежувати дитинством і юністю, коли формуються світоглядні установки і орієнтації, коли людина ще не володіє розвиненою, зрілою самосвідомістю і не утвердилася в життєвих планах.

Поділяючи в цілому ідеї безперервного характеру освіти, ми тим не менше зазначаємо, що важко всерйоз назвати вихованцем людину в дорослому, зрілому і літньому віці, коли патріотичні цінності вже сформувались. Це уточнення на наш погляд є важливим, оскільки посилення акценту виховних впливів на молодь і школярів пред'являє до позначених нами суб'єктів військово-патріотичного виховання ще більш високі вимоги.

Однак, характеризуючи суб'єктів військово-патріотичного виховання школярів, не варто забувати, що першим і найважливішим соціальним інститутом і суб'єктом виховання людини є сім'я, якій належить провідна роль у формуванні особистості.

Ми звертаємо увагу на залежність ефективності військово-патріотичного виховання дітей у вирішальній мірі від сімейного виховання. Сім'я посідає своє центральне місце в переліку суб'єктів виховання особистості. Але в реальному житті проблема неучасті (неактивної участі) в військово-патріотичному вихованні дітей залишається. А адже саме в сім'ї, як зазначає автор статті, дитина отримує ази любові до свого мікросоціуму, малої батьківщині, саме через сім'ю передається генетичний зв'язок поколінь, патріотична ментальність народів в оригінальному поєднанні їхніх етнічних і релігійних особливостей.

Тому в військово-патріотичному вихованні школярів сім'я займає особливе місце, формуючи (або не формуючи) їх патріотичний світогляд, переконання, ставлення до Батьківщини, праці, інших людей і самого себе. За умови, що в родині панує дух патріотизму, дитина легко сприймає відповідні ідеї і йде на взаємодію з педагогом в патріотично-орієнтованій діяльності.

Зазначена раніше різноманітність суб'єктів військово-патріотичного виховання породжує певні суперечності в якості і спрямованості цілей і завдань діяльності і самої діяльності з військово-патріотичного виховання, які приймають форму конфлікту цінностей (школа і засоби масової інформації, школа і сім'я, родина і засоби масової інформації тощо).

Ми поділяємо точку зору дослідників, які вважають, що в сучасних українських умовах регулювання цих протиріч може здійснюватися або формуванням і значним посиленням можливостей інститутів громадянського суспільства, які повинні виконувати цю ж функцію, або здійснюватися на рівні синергетики, тобто самоорганізації великих і складних соціальних систем.

Як показує педагогічна теорія і практика в міру дорослішання число суб'єктів виховання збільшується, всі вони інтегруються в систему виховних факторів, а, суб'єктом самовиховання стає сам вихованець, але на більш пізніх вікових етапах розвитку. На думку дослідників така здатність до самовиховання є одним із наслідків діяльності попередніх суб'єктів військово-патріотичного виховання сім'ї і школи.

Наступний цільовий компонент структури системи військово-патріотичного виховання школярів є системоутворюючим.

Цілі виховання завжди носять конкретно-історичний характер. Вони специфічні як для конкретної епохи з її соціальними, економічними і політичними процесами, так і для конкретних соціальних систем, інститутів і установ.

Саме це призводить до неможливості створення однакової вичерпно сформульованої мети виховання в змістовному плані.

Розглянемо три рівня цілей військово-патріотичного виховання школярів:

1. Стратегічна мета визначає ідеальний результат виховання – (модель належного), для досягнення, якого необхідно вибудувати зміст виховання максимально можливого в реальних умовах практичної діяльності педагога з військово-патріотичного виховання школярів.

2. Тактична мета спрямовує суб'єктів військово-патріотичного виховання школярів на безперервне і поетапне вирішення завдань військово-патріотичного виховання з урахуванням динаміки змін об'єкта.

3. Оперативна мета передбачає щоденну (повсякчасну і щохвилинну) дію і взаємодію за рішенням педагогічних завдань (ситуацій), пов'язаних з військово-патріотичним вихованням школярів.

Мета військово-патріотичного виховання – розвиток в українському суспільстві високої соціальної активності, громадянської відповідальності, духовності, становлення громадян, що володіють позитивними цінностями і якостями, здатних проявити їх в творчому процесі в інтересах України, зміцнення держави, забезпечення її життєво важливих інтересів та сталого розвитку.

В рамках нашого дослідження цілі військово-патріотичного виховання школярів представлені як такі, що діагностуються, тобто, описані через результат:

формування військово-патріотичної свідомості на основі знання історії, культури, традицій свого народу в процесі засвоєння досвіду пізнавальної діяльності;

формування почуття любові, співчуття і гордості за свою Батьківщину, вірності своїй Батьківщині, готовності піклуватися про неї і ціннісного ставлення людини до Батьківщини, розвиток мотивів і досвіду служіння Батьківщині в процесі засвоєння досвіду емоційно-ціннісних відносин;

створення умов для успішної соціалізації школярів, саморозвитку кожного з них як особистості і індивідуальності, як суб'єкта патріотичної поведінки і діяльності в процесі засвоєння дієво-практичного досвіду.

Висновок. Таким чином, потенціал бойового хортингу щодо забезпечення військово-патріотичної вихованості школярів, нова ситуація розвитку бойового хортингу в системі освіти України обумовлює необхідність організації особливого середовища й віковідповідної діяльності, в якій юний спортсмен міг би себе реалізувати та отримати військово-прикладні навички, які сприятимуть йому в період військової служби.

У даному науковому дослідженні визначені чинники реалізації функцій військово-патріотичного виховання школярів, які займаються бойовим хортингом, потенціал бойового хортингу щодо забезпечення військово-прикладної підготовленості школярів, методи та форми викладання бойового хортингу в новій українській школі, методика підготовки спортсменів із застосуванням засобів сучасного національного виду спорту бойового хортингу та підходи до визначення сутності, змісту і завдань спортивної діяльності в програмі військово-патріотичного виховання учнів спортивної секції з бойового хортингу закладів освіти.

Реалізація функцій військово-патріотичного виховання школярів пов'язана з характерним для всіх періодів історії суспільства соціальним замовленням суспільства, орієнтованим на ідеальний тип особистості. Вона дозволяє педагогам осмислити соціальне замовлення на основі цінностей та ідеальних ціннісних орієнтацій, що обумовлюють відповідну мету виховання.

Таким чином, соціальне замовлення реалізує орієнтовану функцію військово-патріотичного виховання, пояснюючи мету військово-патріотичного виховання і ціннісні характеристики патріота як ідеалу виховання.

Вказана функція – орієнтир, що дозволяє виявити найкращі варіанти поведінки, відповідного ідеалу. Мотиваційно-мобілізує функція включає вміння збуджувати інтерес, увагу, спонукати до активності, переводити знання в практичні дії, оцінювати діяльність, вчинки, закріплювати знання і вміння дітей відповідно до віку та інших особливостей і пов'язана з механізмом саморозвитку особистості учня і вчителя в освітньому процесі.

Дана функція полягає в створенні соціально-психологічних і педагогічних умов, що спонукають об'єктів військово-патріотичного виховання до накопичення знань про історію країни, її культури і релігії, формування досвіду ціннісних відносин і патріотично-орієнтованої діяльності.

Мотиваційно-мобілізує функція проявляється і в сприянні зростанню професійної компетентності педагогів, прагненні до творчого використання наявних в їх арсеналі традиційних та створення інноваційних засобів, форм і методів військово-патріотичного виховання.

Перспективи подальшого дослідження. Подальша робота в напрямі визначення потенціалу бойового хортингу щодо забезпечення військово-патріотичної вихованості школярів, методів організації тренувань спортсменів бойового хортингу у виховному режимі планується з метою поліпшення культури спортивної діяльності за підтримки тренів-викладачів, укріплення стабільних навичок військово-спортивної підготовки юних спортсменів бойового хортингу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антоненко С. А. Підготовка професійних захисників України у системі бойового хортингу / С. А. Антоненко, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 52–62.
2. Бабурнич С. А. Особливості проведення спортивної сутички на змаганнях з бойового хортингу / С. А. Бабурнич, Е. А. Єрмоєнко, Є. М. Сокол // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1048–1065.
3. Биченко Є. Л. Функціональний прояв здоров'я спортсмена бойового хортингу в різних сферах життєдіяльності / Є. Л. Биченко, Е. А. Єрмоєнко, О. М. Гречаний // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 897–910.
4. Білорус О. А. Забезпечення реалізації програми національно-патріотичного виховання засобами бойового хортингу / О. А. Білорус, К. М. Кукушкін, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1400–1416.
5. Близнюк О. В. Методичні принципи фізичного виховання спортсменів бойового хортингу на основі сучасних тренувальних технологій / О. В. Близнюк, В. В. Вехтев, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1149–1163.
6. Вознюк М. Г. Зміст програми самостійних занять бойовим хортингом для учнів спортивних секцій закладів освіти / М. Г. Вознюк, Е. А. Єрмоєнко, І. М. Самоха // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1499–1512.
7. Гречаний О. М. Аспекти суддівства спортивних змагань з бойового хортингу в умовно-контактному виді змагальної програми – розділ «Форма» / О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко, І. Р. Ільницький // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1112–1127.
8. Гречаний О. М. Взаємозв'язок між загальною культурою учня бойового хортингу і рівнем його спортивних досягнень / О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 882–896.
9. Демчук С. Р. Вимоги правил та умови участі в спортивних змаганнях з бойового хортингу / С. Р. Демчук, Е. А. Єрмоєнко, М. М. Дорошенко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1014–1029.
10. Дорошенко М. М. Виховна роль і функції тренерів дитячих, юнацьких і молодіжних клубів бойового хортингу в Україні / М. М. Дорошенко, Е. А. Єрмоєнко, Р. В. Зуб // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1467–1481.
11. Дорошенко М. М. Методика розвитку спритності спортсменів бойового хортингу і характеристика координаційної складності рухового завдання / М. М. Дорошенко, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1209–1221.
12. Єрмоєнко В. Е. Біологічний потенціал спортсмена бойового хортингу та соціальні умови його здоров'я / В. Е. Єрмоєнко, Р. В. Кіблицький, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 825–842.
13. Єрмоєнко Е. А., & Вехтев В. В. (2021). БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА МЕДИКО-ФІЗІОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ САМОКОНТРОЛЮ ШКОЛЯРІВ І СТУДЕНТІВ ЗА ФІЗИЧНИМ НАВАНТАЖЕННЯМ У

ПРОЦЕСІ ТРЕНУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки, (194), 106-115. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-194-106-115>.

14. Єрмоєнко Е. А. Вивчення техніки нанесення ударів руками у змагальній сутичці бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1285–1299.

15. Єрмоєнко Е. А. Дозування тренувальних навантажень і проведення позакласних занять з бойового хортингу для школярів 8 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 114 с.

16. Єрмоєнко Е. А. Етичний кодекс бойового хортингу та його виховний потенціал / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1542–1559.

17. Єрмоєнко Е. А. Загальна програма практичних занять зі спеціальної фізичної підготовки спортсменів бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 467 с.

18. Єрмоєнко Е. А. Здоровий спосіб життя і рівень фізичної культури спортсменів бойового хортингу студентського віку / Е. А. Єрмоєнко, А. В. Зверев // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1513–1525.

19. Єрмоєнко Е. А. Зміст, форми і методи проведення занять з бойового хортингу на уроці фізичної культури для учнів 8 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 138 с.

20. Єрмоєнко Е. А. Індивідуальні ціннісні орієнтації спортсменів бойового хортингу шкільного та студентського віку / Е. А. Єрмоєнко, О. В. Близнюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1482–1498.

21. Єрмоєнко Е. А. Культура спортсмена бойового хортингу в дотриманні оздоровчих життєвих звичок / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 862–881.

22. Єрмоєнко Е. А. Методи розвитку сили та швидкісно-силових здібностей спортсменів бойового хортингу різного віку / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1164–1179.

23. Єрмоєнко Е. А. Методика вдосконалення спеціальної фізичної готовності спортсменів бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 460 с.

24. Єрмоєнко Е. А. Методика вивчення та вдосконалення бічних ударів рукою спортсменами бойового хортингу на настінній подушці, підвісному важкому мішку, лапах і спортивних подушках / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1347–1359.

25. Єрмоєнко Е. А. Методика планування і проведення позакласних занять з бойового хортингу для учнів середньої школи 8–9 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 114 с.

26. Єрмоєнко Е. А. Оздоровчий хортинг і методика викладання : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ун-т ДФС України. – К. : Паливода А. В., 2020. – 323 с.

27. Єрмоєнко Е. А. Організація позакласних занять з бойового хортингу для учнів молодшого шкільного віку 1–2 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 94 с.

28. Єрмоєнко Е. А. Основи підвищення кваліфікаційного ступеня у системі бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 960–975.

29. Єрмоєнко Е. А. Основи суддівства спортивних змагань з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1030–1047.
30. Єрмоєнко Е. А. Особливості проведення спортивних змагань з бойового хортингу в розділі «Борцівська сутичка» / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1087–1099.
31. Єрмоєнко Е. А. Показники загальної фізичної готовності спортсменів бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 292 с.
32. Єрмоєнко Е. А. Поняття базової техніки бойового хортингу і методи її вдосконалення / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1222–1236.
33. Єрмоєнко Е. А. Практична реалізація програми розвитку і популяризації бойового хортингу в Україні / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1434–1451.
34. Єрмоєнко Е. А. Програма технічної підготовки спортсменів для атестації на пояс з бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 976–996.
35. Єрмоєнко Е. А. Рекомендації щодо виконання та постановки ударів руками для тренування спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1300–1313.
36. Єрмоєнко Е. А. Розвиток загальної і спеціальної витривалості у спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1195–1208.
37. Єрмоєнко Е. А. Розділ змагань з бойового хортингу «Самозахист» як метод тренування прийомів самооборони / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1100–1111.
38. Єрмоєнко Е. А. Складові фізичної культури та здорового способу життя спортсменів бойового хортингу студентського віку / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1452–1466.
39. Єрмоєнко Е. А. Стратегічне управління розвитком бойового хортингу в Україні : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 141 с.
40. Єрмоєнко Е. А. Теорія і методика бойового хортингу як наукова і навчальна дисципліна / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 911–926.
41. Єрмоєнко Е. А. Теорія і практика фізичної підготовки спортсменів бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 393 с.
42. Єрмоєнко Е. А. Форми і методика викладання бойового хортингу на уроці фізичної культури для учнів 7 класів : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 137 с.
43. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.
44. Зінов'єв А. О. Організація і проведення змагань з бойового хортингу / А. О. Зінов'єв, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України :

- матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 997–1013.
45. Зуб Р. В. Методика постановки прямого удару рукою в процесі тренувальної діяльності з бойового хортингу / Р. В. Зуб, Е. А. Єрмоєнко, О. В. Близнюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1329–1346.
46. Ільницький І. Р. Критерії ефективності використання основ здорового способу життя учнями спортивної секції бойового хортингу / І. Р. Ільницький, Е. А. Єрмоєнко, К. М. Кукушкін // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 843–861.
47. Карасевич С. А. Загальний зміст технічної підготовки спортсменів бойового хортингу / С. А. Карасевич, Е. А. Єрмоєнко, І. В. Кузора // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1237–1255.
48. Кіблицький Р. В. Бойовий хортинг як поліфункціональна система підготовки висококваліфікованого спортсмена / Р. В. Кіблицький, Е. А. Єрмоєнко, Д. М. Самоха // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 943–959.
49. Кіблицький Р. В. Завдання фізичної підготовки в системі бойового хортингу і розвиток фізичних якостей спортсменів / Р. В. Кіблицький, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Зверев // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1128–1148.
50. Кіблицький Р. В. Методика проведення заходів оздоровчого спрямування для учнів спортивних секцій бойового хортингу / Р. В. Кіблицький, В. Е. Єрмоєнко, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1526–1541.
51. Краснова С. П. Бойовий хортинг у фізичному вихованні студентів як засіб укріплення здоров'я / С. П. Краснова, О. В. Буток, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1360–1378.
52. Кривенко В. П. Вплив культурного розвитку юних спортсменів бойового хортингу на ставлення до свого здоров'я / В. П. Кривенко, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Бабурнич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1314–1328.
53. Круцевич Т. Ю. Навчальна програма з фізичної культури для загальноосвітніх навчальних закладів. 1–4 класи [Електронний ресурс] / Т. Ю. Круцевич, Л. М. Кузьомко, С. Г. Приймак, П. Б. Кондратенко. – К., 2012. – Режим доступу: http://fizkulturamo.at.ua/load/programmy_po_fizkulture/mladshaja_shkola/1_4_klasi_zagalnoosvitnikh_navchalnikh_zakladiv/9-1-0-66.
54. Кукушкін К. М. Потенціал і позитивний вплив системи національно-патріотичного виховання дітей та молоді у процесі занять бойовим хортингом / К. М. Кукушкін, Е. А. Єрмоєнко, І. В. Кузора // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1379–1399.
55. Литвиненко А. М. Бойовий хортинг – комплексна система фізичного виховання особистості / А. М. Литвиненко, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 403–422.
56. Лях В. Інноваційні підходи у боротьбі «Лава на лаву» з учнями козацьких класів і спортсменів бойового хортингу / В. Лях, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 164–176.
57. Ляховець О. О. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у дітей дошкільного віку / О. О. Ляховець, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України :

- матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 305–315.
58. Остапенко О. І. Бойовий хортинг як засіб формування у старшокласників готовності до військової служби / О. І. Остапенко, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 638–652.
59. Петрочко Ж. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у школярів і студентів / Ж. Петрочко, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 34–45.
60. Петрочко Ж. В. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Мін-во молоді та спорту України, Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання. – К. : Паливода А. В., 2016. – 544 с.
61. Полторацький С. С. Бойовий хортинг у впровадженні воїнських традицій українського народу / С. С. Полторацький, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 538–550.
62. Присяжнюк С. Бойовий хортинг та проблема активного відпочинку спортсменів у різні вікові періоди / С. Присяжнюк, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 206–218.
63. Пустолякова Л. Бойовий хортинг у системі навчання фізичних вправ загального розвитку та спеціально-підготовчих вправ на заняттях з фізичного виховання у закладах вищої освіти / Л. Пустолякова, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 187–195.
64. Рудей Д. Ю. Бойовий хортинг у комплексі виховних засобів спортсменів шкільного віку / Д. Ю. Рудей, О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 334–343.
65. Самоха І. М. Патріотичні якості спортсменів як духовний фундамент бойового хортингу / І. М. Самоха, Е. А. Єрмоєнко, М. Г. Вознюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1417–1433.
66. Самоха І. М. Принципи виконання і методика вивчення основних стійок спортсмена бойового хортингу / І. М. Самоха, Р. В. Кіблицький, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1256–1268.
67. Самоха І. М. Спортивна складова та загальні основи підготовки в системі бойового хортингу / І. М. Самоха, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтев // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 927–942.
68. Сичов С. Бойовий хортинг та особливості оптимізації управління атлетичним тренуванням у процесі спортивної діяльності / С. Сичов, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 219–225.
69. Сокол Є. М. Методика і засоби розвитку швидкості у спортсменів бойового хортингу / Є. М. Сокол, Е. А. Єрмоєнко, М. Г. Вознюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1180–1194.
70. Степанюк А. В. Суддівські жести і сигнали при оголошенні оцінок та рішень на змаганнях з бойового хортингу / А. В. Степанюк, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1066–1086.
71. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг у підрозділах державної митної служби для підготовки співробітників до протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил на сході України / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Бондарчук // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 7–25.
72. Шукалюк Ю. С. Принципи виконання та методика вивчення базових пересувань спортсменів бойового хортингу / Ю. С. Шукалюк, Е. А. Єрмоєнко, Д. М. Самоха // Бойовий хортинг та діяльність

- правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. – Ч. 2. – С. 1269–1284.
73. Savchenko A. Combat horting – educational practice for young people / A. Savchenko, E. Yeromenko // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 88–95.
74. Yeromenko, E. A. (2009). Trenuvannia v hortynhu [Training in Horting]. Kyiv.
75. Yeromenko, E. A. (2020). Aktualni napriamy taktychnoi pidhotovky v boyovomu khortynhu [Current areas of tactical training in combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 460 p. Irpin.
76. Yeromenko, E. A. (2020). Boyovyi khortyng – systema vdoskonalennia osobystosti [Combat horting is a system of personality improvement]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 514 p. Kyiv: GS "NFBHU".
77. Yeromenko, E. A. (2020). Boyovyi khortyng u programi pozaklasnykh zaniat dlia shkoliariv 10–11 klasiv [Combat horting in the program of extracurricular activities for students of 10–11 grades]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 112 p. Kyiv: GS "NFBHU".
78. Yeromenko, E. (2008). Horting is a Ukrainian national sport / Ministry of Education and Science of Ukraine. – 217 p. – Kyiv: Palyvoda A. V.
79. Yeromenko Eduard. Horting – the National Brand of Ukraine in the world: the Olympic perspective and methods for forming the values of healthy life / Eduard Yeromenko // Формування цінностей здорового життя учнівської молоді засобами хортингу – К. : Паливода А. В., 2019. – С. 175–197.
80. Yeromenko, E. A. (2020). Kvalifikatsiyna systema boyovoho khortynhu. [Qualification system of combat horting]. Kyiv.
81. Yeromenko, E. A. (2020). Metody i zmist trenuvalnykh navantazhen programy pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortynhu dlia shkoliariv 6 klasiv [Methods and content of training loads of the program of extracurricular classes on combat horting for schoolchildren of 6 classes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 106 p. Kyiv: GS "NFBHU".
82. Yeromenko, E. A. (2020). Metodyka pidvyshchennia navantazhen i provedennia pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortynhu dlia uchniv 9 klasiv [Methods of increasing the load and conducting extracurricular classes in combat horting for students of 9th grade]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 108 p. Kyiv: GS "NFBHU".
83. Yeromenko, E. A. (2020). Metodyka vdoskonalennia spetsialnoi fizychnoi hotovnosti sportsmeniv boyovogo khortynhu [Methods of improving the special physical fitness of combat horting athletes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 460 p. Irpin.
84. Yeromenko, E. A. (2020). Navchalni normatyvy i programa vykladannia boyovogo khortynhu na urotsi fizychnoi kultury dlia uchniv 10 klasiv [Training standards and the program of teaching combat horting in a physical education class for 10th grade students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 139 p. Kyiv: GS "NFBHU".
85. Yeromenko, E. A. (2020). Organizatsia diyalnosti dytyachoho gurtka z boyovogo khortynhu [Organization of the activity of the children's circle on combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 80 p. Kyiv: GS "NFBHU".
86. Yeromenko, E. A. (2020). Organizatsia pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortynhu dlia uchniv molodshogo shkilnogo viku 1–2 klasiv [Organization of extracurricular classes in combat horting for primary school students of 1-2 grades]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 94 p. Kyiv: GS "NFBHU".
87. Yeromenko, E. A. (2020). Organizatsia zaniat ta osnovy vykladannia boyovogo khortynhu na urotsi fizychnoi kultury dlia uchniv 11 klasiv [Organization of classes and basics of teaching combat horting in a physical education class for 11th grade students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 139 p. Kyiv: GS "NFBHU".
88. Yeromenko, E. A. (2020). Osnovni pryntsypy provedennia pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortynhu dlia shkoliariv 11 klasiv [Basic principles of extracurricular combat horting classes for 11th grade students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 94 p. Kyiv: GS "NFBHU".
89. Yeromenko, E. A. (2020). Planuvannia ta organizatsia pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortynhu dlia uchniv serednyogo shkilnogo viku 7–8 klasiv [Planning and organization of extracurricular classes in combat horting for middle school students of 7-8 grades]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 111 p. Kyiv: GS "NFBHU".
90. Yeromenko, E. A. (2020). Pokaznyky zahalnoi fizychnoi hotovnosti sportsmeniv boyovogo khortynhu [Indicators of general physical fitness of combat horting athletes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 292 p. Irpin.

91. Yeromenko, E. A. (2020). Programa vykladannia boyovogo khortyngu na urotsi fizychnoi kultury dlia uchniv 5 klasiv [The program of teaching combat horting in a physical education class for 5th grade students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 137 p. Kyiv: GS "NFBHU".

92. Yeromenko, E. A. (2020). Pryntsypy organizatsii pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortyngu dlia shkoliariv 10 klasiv [Principles of organizing extracurricular classes in combat horting for students of 10th grade]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 88 p. Kyiv: GS "NFBHU".

93. Yeromenko, E. A. (2020). Strategichne upravlinnia rozvytkov boyovogo khortyngu v Ukraini [Strategic management of combat horting development in Ukraine]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 141 p. Kyiv: GS "NFBHU".

94. Yeromenko, E. A. (2020). Teoriya i praktyka fizychnoi pidhotovky sportsmeniv boyovogo khortyngu [Theory and practice of physical training of combat horting athletes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 393 p. Irpin.

95. Yeromenko, E. A. (2020). Vymogy programy pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortyngu dlia shkoliariv 3 klasiv [Requirements of the program of extracurricular classes in combat horting for students of 3rd grade]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 103 p. Kyiv: GS "NFBHU".

96. Yeromenko, E. A. (2020). Zagalna programa praktychnykh zaniat zi spetsialnoi fizychnoi pidhotovky sportsmeniv boyovogo khortyngu [General program of practical classes on special physical training of combat horting athletes]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 467 p. Irpin.

97. Yeromenko, E. A. (2020). Zasoby trenuvannia v boyovomu khortyngu [Means of training in combat horting]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 267 p. Kyiv: GS "NFBHU".

98. Yeromenko, E. A. (2020). Zmist, formy i metody provedennia zaniat z boyovogo khortyngu na urotsi fizychnoi kultury dlia uchniv 8 klasiv [Content, forms and methods of conducting combat horting classes in a physical education class for 8th grade students]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 138 p. Kyiv: GS "NFBHU".

99. Yeromenko, E. A. (2020). Zmist programy pozaklasnykh zaniat z boyovogo khortyngu osnovnogo rivnia navchannia dlia shkoliariv 5 klasiv [The content of the program of extracurricular classes in combat horting of the basic level of education for students of 5th grade]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 111 p. Kyiv: GS "NFBHU".

Kovalchuk O. V., Yeromenko E. A., Vekhtev V. V.

University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, Ukraine

Implementation of the functions of military-patriotic education of schoolchildren engaged in combat horting

***Abstract.** This scientific article analyzes the factors of implementation of the functions of military-patriotic education of schoolchildren engaged in combat horting, the potential of combat horting to provide military-applied training of students, methods and forms of teaching combat horting in the new Ukrainian school, methods of training athletes using modern means. sports of combat horting and approaches to determining the essence, content and objectives of sports activities in the program of military-patriotic education of students of the sports section of combat horting of educational institutions. It is noted that the implementation of the functions of military-patriotic education of schoolchildren is associated with the characteristic of all periods of society's social order of society, focused on the ideal type of personality. It allows teachers to comprehend the social order on the basis of values and ideal value orientations that determine the appropriate purpose of education. Thus, the social order implements the focused function of military-patriotic education, explaining the purpose of military-patriotic education and the value characteristics of the patriot as the ideal of education. This function is a guide that allows you to identify the best behaviors that correspond to the ideal. Motivational and mobilizing function includes the ability to arouse interest, attention, encourage activity, translate knowledge into practical actions, evaluate activities, actions, consolidate knowledge and skills of children according to age and other characteristics and is related to the mechanism of self-development of student and teacher in education process. This function is to create socio-psychological and pedagogical conditions that encourage the objects of military-patriotic education to accumulate knowledge about the history of the country, its culture and religion, the formation of experience of value relations and patriotic activities. Motivational and mobilizing function is manifested in promoting the professional competence of teachers, striving for creative use of traditional in their arsenal and the creation of innovative tools, forms and methods of military-patriotic education.*

***Key words:** functions of military-patriotic education, combat horting, physical training, Armed Forces of Ukraine, military-applied abilities, defense of Ukraine.*

Наукове видання

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

(українською, англійською та російською мовами)

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції

Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь, Університет ДФС України

Колектив авторів
Друкується в авторській редакції

Упорядник: Е. А. Єрмоєнко

Підписано до друку 12.01.2021 р.
Формат 84x108/16
Умов. друк. арк. 182,49

Папір офсетний
Друк офсетний
Гарнітура Times

Зам. № 0239
Наклад 50 пр.

Підготовлено до друку Видавничо-поліграфічним центром Університету ДФС України.
08205, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, Україна.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (серія ДК № 5104 від 20.05.2016 р.)

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**